

Prof. dr hab. Grzegorz Mroczkowski
Akademia Pedagogiki Specjalnej im Marii Grzegorzewskiej
w Warszawie
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

**Recenzja dotycząca rozprawy doktorskiej Pani mgr Agnieszki Chęć-
Małyszek w związku z postępowaniem doktorskim w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym
w Instytucie Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego Uniwersytetu
Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**

Doktorantka, Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek złożyła kompletną dokumentację zawierającą:

- Rozprawę doktorską wraz z opisem w języku polskim
- Rozprawę doktorską wraz z opisem w języku angielskim
- Wykaz prac naukowych lub artystycznych
- Życiorys naukowy
- Dwa pliki MP4 Video – ilustrujące animację artystyczną – zatytułowane „Niewyobrażalne 2min” i „Niewyobrażalne”

Jak czytamy w dokumentacji, Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek, urodzona 03.02.1983 roku w Lublinie, ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Lubartowie o profilu matematyczno-fizyczno-informatycznym. Absolwentka grafiki na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Dyplom obroniła pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Grzegorza Mazurka. W latach 2007-2015 pracowała jako grafik komputerowy oraz asystent do spraw marketingu w jednej z lubelskich galerii handlowych (Galerii Olimp). Od 2015 roku została zatrudniona w na stanowisku asystenta w Katedrze

Architektury Politechniki Lubelskiej. Obecnie prowadzi tam zajęcia z rysunku i malarstwa. Jednocześnie od 2015 roku pełni funkcję opiekuna, koordynatora oraz jest współorganizatorem wystaw odbywających się w Galerii Sztuki Współczesnej na Wydziale Budownictwa Architektury Lubelskiej.

Twórczość Pani mgr Agnieszki Chęć-Małyszek skupia się wokół grafiki komputerowej. Zrealizowane cykle graficzne prezentowane na wystawach indywidualnych i zbiorowych wybrzmiały głównie w drukach cyfrowych. Studia w UMCS w Lublinie, współpraca z rynkiem komercyjnym i praca w Politechnice Lubelskiej ukształtowały artystkę dojrzałą, poszukującą nowych rozwiązań formalnych i artystycznych. Udokumentowany dorobek artystyczny i organizacyjny świadczą o dużej aktywności Doktorantki.

Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek prezentuje swoją twórczość na wystawach zbiorowych i indywidualnych.

W dziesięcioleciu 2014-2024 uczestniczyła, jak dotąd, w siedmiu wystawach, na których prezentowała swoją twórczość opartą na cyklach graficznych.

Jednocześnie, w latach 2016 – 2018, brała czynny udział w konferencjach naukowych w Lublinie, we Wrocławiu, w Łodzi i Legnicy.

Często uczestniczy w plenerach w kraju i za granicą.

Z dokumentacji dowiadujemy się o aktywnym udziale Doktorantki w pracy organizacyjnej, o pełnionych funkcjach i powierzonych zadaniach na uczelni.

Na uwagę zasługuje duża liczba publikacji i artykułów autorstwa Pani mgr Agnieszki Chęć-Małyszek.

Ocena rozprawy doktorskiej (dzieło artystyczne i część opisowa)

Rozprawa doktorska zatytułowana „NIEWYOBRAŻALNE – zestaw prac graficznych” obejmuje siedem rozdziałów. Jeden z nich zawiera pełną dokumentację 18 pojedynczych grafik. Dysertacja została napisana pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Grzegorza Mazurka oraz promotora pomocniczego dr. Sławomira Plewko.

Część pisemna ma logiczny i czytelny układ. Autorka pracy wyczerpująco i klarownie charakteryzuje własną twórczość.

Zaprezentowany cykl 18 grafik o wymiarach 45 x 50 cm wyeksponowany będzie za pomocą kasetonów wyświetlanych w rytm ścieżki dźwiękowej. Całość tworzy jednorodny układ kompozycyjny.

„Koncepcja rozprawy doktorskiej zrodziła się w trakcie ważnych przemian, które miały miejsce w moim życiu prywatnym. Informacja na temat choroby córki przyczyniła się do pojawienia się nowych procesów myślowych i zwrotowi ku twórczej działalności”.

To zdanie zdradza przełom w życiu Doktorantki. Jednocześnie pokazuje, jak głębokie doznania jej towarzyszyły i z jakimi wyzwaniem musiała się zmierzyć. Tytuł pracy „Niewyobrażalne” szczęśliwie zmusił ją do porzucenia własnych przyzwyczajzeń i zastanych schematów.

„...poszukiwanie nieznanymi do tej pory form wypowiedzi twórczej. Szukając przyczyny choroby, przeprowadziłam analizę wykonanych córce badań obrazowych Tomografii Komputerowej i Rezonansu Magnetycznego (TK i MR)”. Można powiedzieć, że zwrot ku abstrakcji geometrycznej jest naturalnym odruchem, ucieczką w przepracowane w XX i XXI wieku szablony. Po zapoznaniu się z pracą pisemną można śmiało skontatować, że Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek ujawnia w swojej dysertacji dogłębną analizę sztuki XX wieku. Z precyzyjnie dobranych źródeł czerpała wiedzę i w ten sposób wprowadza nas we własny, przemyślany i przepracowany koncept.

Idąc za myślą Henryka Stażewskiego: „... stosując formy geometryczne nadal można stawiać problemy nowe, gdyż formy te znaczą co innego, niż pół wieku temu...”.

Umiejętnie, z wielką konsekwencją Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek buduje swoją narrację. Piony i poziomy, płaszczyzny i linie wydają się być graficznym zapisem mechanicznego żywiołu.

Krwędzie form zdają się uwzględniać niewidzialną siatkę, na której Doktorantka rozpościera swoją opowieść. Sprawiają wrażenie jakby były podporządkowane tajemniczej strukturze, porządkującej podziały geometryczne. Ta zasada jest bliska myśleniu Pieta Mondriana: „...dążenie do poszukiwania stałych i uniwersalnych prawd ukrytych pod zmiennymi formami natury. Znajdowało to wyraz w pracach, z których eliminował to, co w świecie i w człowieku można uznać za jednorazowe wydarzenia – sploty czy zbiegi okoliczności, przypadki, doraźne emocje. Obrazy miały stanowić wyraz ukrytej »uniwersalnej harmonii« bytu” – fragment eseju Pauliny Sztabińskiej o GRID.

Powstałe grafiki przywołują wiele skojarzeń. Wprowadzają widza w świat nasyconej emocjami sztuki geometrycznej. Zanurzamy się w aktywnym dialogu pomiędzy chłodną kalkulacją matematycznych reguł a wypełnioną płaszczyzną głębi koloru. Dostrzegamy całą gamę ukrytych treści. Doktorantka konsekwentnie buduje własną hierarchię wartości artystycznych opartą na refleksji intelektualnej wynikającej z radykalnej zmiany traktowania dzieła sztuki. Dąży do maksymalnego uproszczenia i ukazania trwałych wartości. Jak pisze: „Kolor i kształt stanowią tu najwyższą wartość. Określają emocje i są nośnikami pewnych ucieleśnionych treści”. Pani Agnieszka Chęć-Małyszek kontynuuje tradycję artystów posługujących się językiem geometrii. Wpisuje się w metaartystyczne tendencje epoki. Kazimierz M. Łyszcz w swoim eseju charakteryzującym twórczość Aleksandra Olszewskiego notuje: „Strategia artystyczna polega na repetycji danego motywu, modyfikowaniu i analizie licznych wariantów...jak i upodobanie do kombinatoryki – manipulacji częściami składowymi w obrębie kreowanych układów..., poszukiwania poczucia trwania w zmienności, przypadku w wieczności i nadziei spełnienia”.

I dalej ten sam autor: „Olszewski wciąga widza w grę znaczeniami, zabawę

formami wizualnymi, tworzy metaforyczne połączenia odwołujące się do kontekstów pozaartystycznych i ponadestetycznych”.

Parafrazując myśl Grzegorza Sztabińskiego, artysty i teoretyka sztuki, ta forma komunikacji z widzem, nasączona kontekstami historycznymi, ujawniającymi związki między odmianami twórczości plastycznej, od awangardy dwudziestowiecznej po artystów współczesnych, posługujących się językiem geometrii, ich zakres założeń i problemów, który nie zawsze w pełni się pokrywał w sensie znaczeniowym, odkrywał mniej lub bardziej niejawne powinowactwa.

I jak pisał dalej: „Działania artystyczne wpisując się w ten dyskurs stają się gwarantami ciągłości sensów”.

Doktorantka swoją wypowiedź opiera na opozycji czerni do czerwieni. Ten silny kontrast wzmocniony pionami i poziomami układów geometrycznych dynamizuje przekaz i wywołuje silne emocje. Niekiedy, tak jak w kompozycjach „Niewyobrażalne II”, „Niewyobrażalne IV” czy „Niewyobrażalne VI”, szczeliny światła lub cienia, wybrzmiały liniami koloru, wprowadzają widza w świat subtelnych tajemnic osadzonych we wrażliwej strukturze. Wzajemnie dopełniające się lub napierające się na siebie formy są polem eksperymentu. Ujęte syntetycznie ukrywają wycinek chronionej lub skrywanej przestrzeni. Autorka wprowadza nas w umowny obszar, w którym zmysły stają się jej habitatem.

W swoich pracach koduje i dotyka spraw dla niej najważniejszych.

Warto tu przytoczyć zdanie Zbigniewa Herberta z rozmowy zatytułowanej „Znaki na papierze”: „W liniach twarzy, w kolorowych płaszczyznach, w formach przedmiotów w ich wzajemnym stosunku – wyraża artysta nie tylko swoją prawdę widzenia, obroty swojej wyobraźni, ale także prawa rządzące widzianym światłem. Matematyk posługuje się językiem cyfr. Astronom rysuje schematy obrotów ciał niebieskich. Malarz stwarza także swój mały kosmos z pionów i poziomów, kolorów, linii światła”.

Istotną decyzją Doktorantki jest zrealizowanie animacji, będącej wizualną mapą mózgu. Na podstawie fotograficznych zapisów z badań EEG głowy, przekształconych w proste formy geometryczne, powstała pozornie chaotyczna struktura, wyeksponowana za pomocą połączonych ze sobą szeregowo kasetonów, animowanych w programie komputerowym i wyświetlanych za pomocą modułów LED. Czytamy: „Lico kasetonów podświetlono za pomocą modułów LED, zaś grafiki wydrukowano bezpośrednio na płytach ze szkła akrylowego”. Dynamika form pulsujących w rytm wygenerowanych dźwięków, zdominowana przez geometrię znajdującą się w nieprzerwanym ruchu, może na swój sposób wzbogacać przekaz.

Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek balansuje pomiędzy tektoniką form a

dynamiką płaszczyzn. Wprowadza świadomie widza w logiczny pulsujący układ kompozycyjny. Dostrzegamy pojawiające się i znikające elementy dopełnione przejmującym dźwiękiem. Otrzymujemy dzieło, które jest próbą zbudowania własnej wrażliwości korespondującej zarówno w formie wizualnej, jak i fonicznej. Uniwersalizuje przekaz, odwołuje się do zagadnień pozawerbalnych możliwości komunikacji. Złożony, wielozmysłowy odbiór sztuki wskazuje na symbiotyczność praktyk artystycznych. Źródłem symbiotyczności poszczególnych zjawisk artystycznych opisywanych przez Charlesa Baudelaira i zawartych w terminie *correspondance des artes* należy upatrywać w samym człowieku. Jego niezwykle wysublimowanej zdolności w zakresie wielozmysłowego, złożonego odbioru sztuki.

Wibrują elementy przenikające się, nasycone kolorem. Nawarstwiane w swojej zmienności pulsują energią. Autorka umiejętnie buduje narrację. Nagromadzone elementy zdają się karmić swoją żywotnością. Przenikają i dopełniają się. Siła oddziaływania prac Doktorantki wynika z precyzyjnie określonej kompozycji, skrupulatnie osadzonej w przestrzeni obrazu. To, co jest interesujące, to pozorna przypadkowość. Kontrolowany przypadek nasycony eksperymentem stał się przygodą intelektualną i artystyczną. Doprowadził do wyrafinowanych kompozycji, które prowadzą widza w świat ukrytych znaczeń i skomplikowanych zagadnień balansujących pomiędzy muzyką a obrazem.

Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek wpisuje się w krąg artystów wizualnych poszukujących transpozycji zjawisk i systemów oraz pozawerbalnych możliwości komunikacji. Artystów takich jak: Josef Linschinger, Gerhard Hotter, Waldemar Bachmeier, Rity Ernst czy Borisa Mullera. Pani mgr Agnieszka Chęć-Małyszek twórczo poszukuje swojego miejsca w przestrzeni sztuk pięknych. Pracuje na styku sztuki systemowej (Systemic Art), szeroko pojętej sztuki posługującej się językiem geometrii i emocjami usadowionymi w wartościach czysto malarskich.

KONKLUZJA

Po wnikliwym zaznajomieniu się z dokumentacją i przeanalizowaniu przesłanego mi materiału stwierdzam, że postawa artystyczna Pani mgr Agnieszki Chęć-Małyszek jest w pełni nowatorska i wnosi istotny wkład w rozwój sztuki współczesnej. Jednocześnie stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) i z pełnym przekonaniem popieram wnioski o nadanie pani mgr Agnieszce Chęć-Małyszek stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Prof. dr hab. Grzegorz Mroczkowski